

УДК 655.519

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЙ БРОШУРОВАЛЬНО-ПАЛІТУРНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗМІРИ КОРІНЦЕВОГО ПОЛЯ В КНИЖКОВИХ ВИДАННЯХ**Л.Й. Кулік**

Описуються вплив технологій брошуровально-палітурних процесів на розміри корінцевого поля книги, оскільки воно гарантує зручність при читанні, та залежність формату видання від технології обробки продукції: типу друкарського обладнання, способу скріплення.

Описываются влияние технологий брошюровочно-переплетных процессов на размеры корешкового поля книги, поскольку оно гарантирует удобочитаемость, и зависимость формата издания от технологии обработки продукции: типа печатного оборудования, способа скрепления.

В умовах сучасного книговидання уніфікація і типовість оформлення видань необхідні як для забезпечення технічної та економічної доцільності їх випуску, так і для досягнення художньої та естетичної виразності. Впровадження новітніх технологій, використання сучасного імпортного обладнання на поліграфічних підприємствах України вимагають

детального вивчення впливу взаємозв'язків розмірів форматів книжкових видань і технології їх виготовлення на якість книг.

Якість книги характеризується певною ієрархією кваліметричних показників, але з точки зору читача (споживача) найважливішим є читабельність, кут розкриття книжкового блока, зручність у користуванні, які залежать від пропорції форматів, тобто відношення висоти видання до його ширини [1].

Розглянемо вплив технології брошурувально-палітурних процесів на розміри корінцевого поля книжки, оскільки воно гарантує зручність при читанні. Надто велике поле спричиняє збільшення інших полів, а отже, і зменшення вигідно використаної площі паперу. Досить мале поле не сприяє якісному використанню завершальних операцій при виготовленні книги.

Сьогодні на книжковому ринку дуже поширені видання в м'якій обкладинці з клейовим безшвейним скріпленням зі зрізкою корінцевих фальців. При розкритті таких книг часто-густо руйнується клейова плівка і розриваються склеєні суміжні аркуші. Дослідження показують, що добре розкриття книги – без руйнування склеєного блока – досягається при дотриманні таких вимог:

для книг шириною 130–140 мм товщина паперу повинна дорівнювати 50–100 мкм, модуль пружності – $2\text{--}5\cdot 10^4$ Н/см²;

проклеювання аркушів блока слід здійснювати на глибину не більше 0,5 мм;

для книг товщиною 14–60 мм товщина клейової плівки на корінці повинна знаходитись у межах від 0,4 до 1,5 мм, модуль пружності – $3\text{--}9\cdot 10^4$ Н/см².

Формат видання також пов'язаний із зручністю читання. Від його величини залежать довжина рядка, кегль шрифту та інтерліньяж. Від формату видання залежать і формат полоси набору та певні його пропорції. На експлуатаційні показники книги впливає так само папір, з якого вона виготовлена. Як відомо, при клейовому безшвейному скріпленні зі зрізкою корінцевих фальців рекомендується використовувати поздовжній напрям відлиття паперу відносно корінця книги. При поперечному напрямі сторінок книга, виготовлена із застосуванням клейового безшвейного скріплення, також буде гірше розкриватися і швидше руйнуватиметься клейове з'єднання. Проведені дослідження автора і попередників [2] підтверджують, що при виготовленні книги малої ширини необхідно вибирати папір малої товщини і жорсткості.

Таким чином, формат видання в м'якій обкладинці або твердій книжковій оправі, нормований на основі геометричної побудови і регламентований міжнародними та галузевими стандартами, залежить від технології обробки продукції: типу друкарського обладнання, способу скріплення тощо.

1. Гавенко С.Ф. Теоретичні аспекти квалілогії в книжковому виробництві// Книга в соціологічному просторі: Доп. і повідомлення. Львів, 1995. 2. Гавенко С.Ф. Моделювання конструкції книжкових видань// Палітра друку. № 3'98. С.72.